

10 หลักการออกแบบชุมชนน่าอยู่

(10 Principles for Livable Communities)

โดย ศิวพงศ์ ทองเจือ : สถาปนิกผังเมือง

เขียนเมื่อ 28-05-2555

บทนำ

10 หลักการออกแบบชุมชนน่าอยู่ (10 Principles for Livable Communities) เกิดขึ้นจากกลุ่ม “สถาบันสถาปนิกอเมริกัน” (The American Institute of Architects) โดยมีแนวคิดที่สถาปนิกจะไม่ได้เป็นเพียงแค่การออกแบบเกี่ยวกับอาคารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนและการทำให้ชุมชนน่าอยู่ กลุ่มการออกแบบโดยชุมชน AIA (AIA Communities by Design’s) จึงมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือประชาชนและผู้นำชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพของชุมชนผ่านกระบวนการออกแบบและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่มีความสัมพันธ์ภายใต้วิสัยทัศน์เดียวกัน โดยเป็นศูนย์กลางข้อมูลเพื่อชุมชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการออกแบบเกี่ยวกับกระบวนการทางสถาปัตยกรรม ที่สามารถส่งเสริมอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนภายในประเทศ โดยมีความต้องการสร้างแนวคิดของชุมชนน่าอยู่ (Community Livability) ให้เป็นเรื่องธรรมดา และทำให้เมืองเกิดการพัฒนาโดยเฉพาะการมีทางเดินเท้าที่เป็นมิตรกับผู้ใช้งาน ซึ่งหลักการ 10 ข้อสำหรับออกแบบชุมชนน่าอยู่ สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. การออกแบบภายใต้สัดส่วนของมนุษย์ (Design on a Human Scale)

ควรมีความกระชับ มีทางเดินที่เป็นมิตรกับผู้ใช้งาน โดยให้การเชื่อมต่อระหว่างถิ่นที่อยู่อาศัยที่จะเดินไปยังร้านค้า ,ร้านบริการ ,แหล่งข้อมูลวัฒนธรรม ,และงานที่มีความหลากหลายมีความสะดวกสบาย ซึ่งสามารถลดความแออัดของจราจรและจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้คนในละแวกนั้น

2. สิทธิในการเลือกหนทางเลี้ยงชีพ (Provide Choices)

ผู้คนมีความต้องการที่หลากหลายในการเลือกที่อยู่อาศัย, แหล่งช้อปปิ้ง, พื้นที่นันทนาการ, การขนส่ง, การจ้างงานและการสร้างสรรค์สังคมละแวกใกล้เคียงที่มีชีวิตชีวาและสามารถรองรับผู้อยู่อาศัยในแต่ละระดับของภายใต้ชีวิตของเขาเอง

3. การสนับสนุนและกระตุ้นการพัฒนาพื้นที่แบบผสมผสาน (Encourage Mixed-Use Development)

การบูรณาการการใช้ประโยชน์ที่ดินที่แตกต่างกันและประเภทของอาคารที่แตกต่างกัน สามารถสร้างสีสันชุมชนคนเดินเท้าที่เหมาะสมและมีความหลากหลายยิ่งขึ้น

4. การปกป้องรักษาศูนย์กลางชุมชนเมือง (Preserve Urban Centers)

การคืนสภาพฟื้นฟูและพื้นที่ศูนย์กลางชุมชนในเมือง สามารถที่จะได้ประโยชน์จากการเชื่อมต่อของท้องถนนและอาคาร โดยหลีกเลี่ยงความจำเป็นสำหรับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานใหม่ ซึ่งจะช่วยลดการแผ่ของการกระจุกกระจายของเมืองและส่งเสริมความมั่นคงสำหรับละแวกใกล้เคียงภายในชุมชนเมือง

5. การมีระบบคมนาคมขนส่งหลากหลายทางเลือก (Vary Transportation Options)

การทำให้คนที่มีตัวเลือกในการเดินหรือขี่จักรยาน และการใช้บริการขนส่งสาธารณะ นอกจากจะช่วยลดปริมาณรถยนต์และลดความแออัดของการจราจร ซึ่งจะช่วยปกป้องสภาพแวดล้อมและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางกายมากขึ้น

6. การออกแบบสรรค์สร้างพื้นที่ว่างสาธารณะให้มีชีวิตชีวา (Build Vibrant Public Spaces)

พื้นที่ต้อนรับถือเป็นความจำเป็นสำหรับประชาชน โดยจะต้องกำหนดสถานที่สาธารณะเพื่อกระตุ้นให้เกิดการปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว, มีพื้นที่สำหรับเฉลิมฉลองและไว้อาลัย มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมือง การชื่นชมศิลปะของพื้นที่สาธารณะ และการรวบรวมกิจกรรมภายในพื้นที่สาธารณะ

7. การออกแบบสร้างสรรค์ละแวกชุมชนให้มีอัตลักษณ์ (Create a Neighborhood Identity)

"การรับรู้ต่อสถานที่" ให้ชุมชนละแวกใกล้เคียงมีเอกลักษณ์ที่ไม่ซ้ำกัน ซึ่งจะช่วยเพิ่มสภาพแวดล้อมของการเดินและการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน

8. การพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Protect Environmental Resources)

ที่สุดของการออกแบบ คือความสมดุลของธรรมชาติและพัฒนาระบบการรักษาธรรมชาติ โดยจะช่วยปกป้องแหล่งน้ำจากมลพิษ การลดมลพิษทางอากาศและการปกป้องค่าสมบัติของส่วนรวม

9. การสงวนรักษาทิวทัศน์ที่งดงาม (Conserve Landscapes)

ควรมีพื้นที่เปิดโล่ง ฟาร์มและที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการรักษาสิ่งแวดล้อม และการพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชน

10. การออกแบบสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ (Design Matters)

ความเป็นเลิศทางด้านการออกแบบเป็นรากฐานของชุมชนที่ประสบความสำเร็จและมีสุขภาพดี

สรุปแนวคิด

แนวคิดของชุมชนเมืองน่าอยู่ ถือเป็นหลักการทางรายละเอียดของการออกแบบชุมชนเมือง ที่สอดคล้องกับแนวคิดของการวางผังเมืองยุคใหม่ตามแบบฉบับของ “แนวคิดของการเติบโตอย่างชาญฉลาด” (Smart Growth) ภายใต้เครือข่ายของ สมาคมวางแผนพัฒนาเมืองแห่งสหรัฐอเมริกา (American Planning Association-APA) และ U.S. Environmental Protection Agency (EPA) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักใหญ่ของการพัฒนาเมืองประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเชื่อมโยงเป็นภาคีเครือข่ายกับกลุ่มสถาปนิกที่มีใจรักเมือง ภายใต้วิสัยทัศน์เดียวกันเพื่อให้ชุมชนน่าอยู่และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นำไปสู่แนวทางของเมืองยั่งยืนในอนาคต จากแนวทางดังกล่าว แนวโน้มในอนาคตอันใกล้วิชาชีพสถาปนิกจึงไม่ใช่เฉพาะแค่การออกแบบอาคาร แต่ควรใส่ใจรายละเอียดของการออกแบบที่ส่งผลต่อบริบทชุมชนเมืองมากขึ้น และควรเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการออกแบบระบบความสัมพันธ์ของชุมชน, ผู้คนและสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะนำไปสู่วิสัยทัศน์ของชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อมูลอ้างอิง แปลจาก : www.aia.org/livable